

snovi, ki nam jih ona ponuja, z našim delovanjem pridobivati, jih obdelovati in izdelovati tako, da so pripravljeni zadostovati in vstrezati potrebam človeške družbe.

Že vsak posamezen človek ima mnogo potreb in ni ga, da bi zamogel sam zadostiti vsem svojim potrebam.

Ce ima že vsak posamezen človek mnogovrstne potrebe, kako mnogovrstne so še le potrebe celih narodov! Na kolikor viši stopinji omike je narod, toliko večje so njegove potrebe.

Prvi in glavni pogoj narodovega blagostanja v smislu današnjih gospodarskih zakonov je: skrbimo za to, da bomo od narave pridobili in pridelali, kar je moč obilno njenih darov in surovih pridelkov, ki nam jih ona ponuja; delajmo na to, da bomo surove pridelke, ki jih pridobimo, v kolikor mogoče popolne izdelke predelali, da bodo pripravljeni vstrezati našim potrebam; dajmo svoje pridelke v pravi primeri na njih mesto spraviti, kjer jih je treba.

Obrnimo ta pogoj na drugo, na praktično stran in imamo enak pomen z drugimi besedami: skrbimo za povzdigo kmetijstva, obrtnije in trgovine. To so tako vsakdanje in navadne besede, da jih mnogi preslišijo, in dostikrat ne pomislijo, kaj imajo prav za prav v sebi.

Da bomo lažje zapopadli, mislimo si državo ali narod kot skupno gospodarstvo ali skupni organizem vseh posamesnih udov. Kmetovalci in rudokopje in tem enaki pripravljajo surove pridelke; iz teh napravljajo obrtniki, rokodelci, umetniki in drugi vse koristne izdelke, kar jih potrebujemo za življenje in druge naše potrebe. Trgovina promete in razdeli vse pridelke in izdelke na njihovo mesto, kjer jih je treba. Če bi narod lahko si sam prideloval vsega, kar potrebuje, bi se ve da, zadostovalo, če si vsake reči toliko pripravi, kolikor mu je treba za sproti. Umni gospodar pa še zraven tega skrbi, da si nekaj na stran dene in prihrani za to in ono izvanredno potrebo, katera bi ga utegnila doleteti. Toda ni ga dandanes na svetu omikanega naroda, kateri bi si vse, kar potrebuje, sam pripravil in sicer že zato ne, ker je narava svoje darove jako različno razdelila; ker nam ona ne deli na vsakem kraju vseh surovih snovi in pridelkov. Zato si mora to, kar sam nima, od drugih narodov preskrbeti ali kupiti. Naravno je toraj, da mora nekaj svojih pridelkov več pripraviti, kot za svojo potrebo, in jih zamenjati ali prodati, da ima une za kaj kupiti, sicer bi šlo njegovo gospodarstvo rakovo pot.

Iz tega pa zopet izvirajo jako važni posledki. Ako hoče narod dobro in umno gospodariti, mora skrbeti, da si sam pridelava kolikor mogoče veliko in dobrih pridelkov, in si še le tisto, česar si sam nikakor ne more napraviti, od drugod kupi. To velja prav za prav v splošnem pomenu. Posebej mora pa gledati na svoje stališče, na naravne razmere, na svoje moči in zmožnosti, in na druge vnanje okoliščine, in tako svojo delavnost posebno na tiste strani obračati in razvijati, kjer zamore svojemu naravnemu stanju primerno največji vspeh doseči.

Vzemimo, n. pr. narod, ki ima bogato, z naravnimi darovi obdarovano zemljo, zraven tega pa malo delavnih moči ali delavnih rok. Tak narod se bo držal najbolj pridelovanja surovih pridelkov. Če vse svoje moči skrbno in varčno v to obrne in porabi, bo dobro shajal, če si tudi ne pripravi sam vseh izdelkov, kar jih potrebuje; kajti če pridelava dosti več surovin, kakor jih potrebuje, si bo lahko za to, kar odveč ima in prodá, preskrbel vsega, kar mu manjka. Toda na visoko stopinjo napredka pa tak narod ne bo kmalu prišel, marveč le s časoma.

Zdaj pa vzemimo narod, kateremu narava ne vsiplje svojih darov s polnimi rokami, ampak ki si jih mora s trdom in umom pridobivati, in morebiti še teh komaj

toliko, ali pa še ne, kar sam jih potrebuje. Vzemimo, da ima tak narod več delavnih moči, kot jih za pridelovanje svojih pridelkov porabiti zamore. — Misliti bi bilo, da tak narod ne more daleč priti; pa skušnja nas drugači uči. Ravno tisti narodi, kateri imajo take ali enake razmere, so dospeli na najvišjo stopinjo omike in blagostanja.

Tak narod si mora prizadevati, prvič, da si z umnim kmetijstvom in drugimi pridelovalnimi sredstvi od narave pridobi prav veliko surovih pridelkov; da si razvije vsakovrstno obrtnijo, rokodelstva in umetnosti, da vse surove pridelke, kar jih pridelava, skrbno predela in izdela v koristne izdelke. Ker pa pri tem še ne porabi vseh delavnih moči za izdelovanje svojih pridelkov, mora pa skrbeti, da si od tistih narodov, kateri mnogo surovin pridelujejo, dobiva surovih pridelkov, kolikor jih zamore predelati in izdelati, da jim potem te izdelke zopet nazaj oddaje in prodá, in si pri tem pridobi lep zaslužek. Zraven tega mora pa skrbeti za lahek promet po suhem in mokrem, za razvitek trgovine in kupčije, domače in vnanje, da svoje izdelke lahko spravi na njih mesto, kjer jih je treba, in da surovine lahko in brez ovinkov od drugod dobiva. Pri tem mora pa gledati, da vse svoje moči, kar jih premore, v pravi primeri razdeli, da mu nič v zgubo ne gre, kar se dá koristno porabiti, da mu nobena delavnih moči ne praznuje in vé vse umno porabiti. (Dal. prih.)

Národno-gospodarske stvari.

Priporočenje banke „Slovenije.“

„Ker potečejo z letošnjim letom z večine zavarovanja župnijskih hiš in cerkev, je preč. Lavantinsko škofijstvo na prošnjo ravnateljstva banke „Slovenije“ naslednji razglas po škofiji razposlalo: Banka „Slovenija“ je dozdaj vse svoje zaveznosti zvesto izvrševala, ima poglaviti namen: braniti, da denar iz naših dežel v tuje ne teče, in s čistim dohodkom podpirati domače dobrodejne naprave. Ravnateljstvo je tudi izreklo, da hoče vsako leto 5% čistega dohodka iz zavarovnine cerkvenih poslopij Lavantinske škofije izročati škofijstvu za cerkvene namene. Gledé na vse to priporoča škofijstvo banko „Slovenijo“ čast. duhovenstvu, le da škofijstvo samo nobenega poročstva ali kake odgovornosti za bodočnost s tem ne prevzame, in tudi cerkvenim predstojništvom ne brani, ako se pri drugih zanesljivih družtvih zavarovati hoté. — Upamo, da bodo sklenjeni računi ob priliki občnega zbora banke „Slovenije“ prihodnji mesec pokazali, da je zaupanja vredna.“

„Slov. Gosp.“

Šolske stvari.

Metrična mera.

Ravnokar je prisla na svitlo v slovenskem jeziku stenska tabla „novih avstrijskih meterskih mer in uteži, vsled uradnih podatkov po izvirnih obrazcih c. kr. prvomerske komisije na Dunaji.“ To stensko tablo v velikej obliki je izdelal in zrisal Ernest Matthéy-Guenet v Gradcu, poslovenil jo je Ivan Tomšič, učitelj na c. kr. vadnici v Ljubljani, in se dobiva pri bukvarji Gerberju v Ljubljani po 70 krajc., s poštnino vred po 74 kr. Priporočamo to stensko tablo vsem slovenskim učiteljem, da jo vpeljejo v slovenske šole, koder je še nimajo. Na tej tabli so narisane z barvo vse nove mere in uteži v pravi podobi, kakor so same na sebi v resnici. Dalje priporoča